

Har du **råd** til å bli pensjonist?

Kai Nilsen, UDF Trøndelag & **Pensjon for alle**

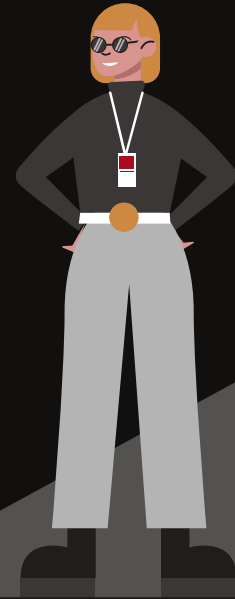

- **Jeg kan ikke svare på hvor mye i pensjon du vil få.**
- **Jeg kan ikke svare på når det lønner seg for deg å gå av.**

Innhold

- **Kort pensjonshistorie**
- **Pensjonssystemet i Norge**
- **Pensjonsreformen**
- **Levealdersjusteringen**
- **Hvor står Utdanningsforbundet?**
- **Fellesskapets ansvar?**
- **Hvordan ser fremtida ut?**
- **Ressurser og pensjonstips**

**Hvor stor andel
av din nåværende
lønn vil du få som
pensjonist?**

Kort pensjonshistorie

- **Før 1200-tallet: Familien som eneste sikkerhetsnett.**

Kort pensjonshistorie

**1200-1800: Kirken tar ansvar. Legd og omgangslegd.
Fattigkommisjonen og fattighusene oppstår.**

Kort pensjonshistorie

1845: Amtmann Jørgen Aall foreslår den første alderstrygden i Stortinget:

***«...tvungen livrenteforsikring for de mindre bemidlede»
for å hindre den sterke stigning i fattigutgiftene og den skadelige innflytelse som den offentlige fattigunderstøttelse fører med sig»***

Kort pensjonshistorie

1885: Christian Holtermann Knudsen:

«Det er Statens (hele samfundets) plikt å sørge for å dra human omsorg for alle gamle og arbeidsudyktige samfunnsmedlemmer. Der må opprettes en alderdomsforsørgelsesinnretning for alle ubemidlede av og ved Staten.»

Kort pensjonshistorie

**Folketrygden
etableres.
Grunnstenen i
velferdsstaten.**

**Skal
pensjonsalderen
ned til 60 år?
AFP etableres.**

1936

1967

1973

**1980-
2000**

2011

**Opprettelsen av lov
om alderstrygd.
Pensjonsalder satt
til 70 år.**

**Pensjonsalder
satt ned til 67
år.**

Pensjonsreformen

Pensjonssystemet i **Norge**

- **Syltetøy!**
- **Din pensjonsbeholdning er satt sammen av flere deler.**
- **Pensjonsbeholdningen din fylles opp fra fødsel og frem til du slutter å jobbe.**

Pensjonssystemet i **Norge**

- Obligatorisk nasjonalt sikkerhetsnett. Skattefinansiert.
- **Skal sikre deg inntekt når du blir pensjonist.**
- Økonomisk hjelp ved sykdom, skader, svangerskap og fødsel, arbeidsløshet, alderdom, uførhet, enslig forsørgeransvar, dødsfall og tap av forsørger.

Pensjonssystemet i **Norge**

- **Tjenestepensjon** er penger du selv og/eller arbeidsgiverne dine sammen sparer for deg.
- **Tjenestepensjonen** er utsatt lønn som du får utbetalt den dagen du ikke skal jobbe mer.

Pensjonssystemet i **Norge**

- **Ytelsespensjon** er mest vanlig i det offentlige. Utsatt lønn. Du får en viss prosent av lønna den dagen du går av med pensjon. Livsvarig.
- **Innskuddspensjon** er når arbeidsgiver setter av en prosentdel av lønna di hver måned i en fondsportefølje. Utbetalingen varer oftest i 10 år fra fylte 67 år.
- **Hybridpensjon** er en hybrid mellom ytelsespensjon og innskuddspensjon. Innskuddene er en viss prosent av lønn, tar høyde for at kvinner lever lengre. Kan gjøres livsvarig.

SAKEN ER GRELL

SKJERP DERE, PBL

Pensjonssystemet i **Norge**

- Individuell pensjonssparing
- **Hvor mye har du på bok?**
- Sparing i fond eller aksjer?
- **Nedbetaling av gjeld?**
- Fremtidig arv?

**Når ser du for
deg å gå av med
pensjon?**

Pensjonsreformen

- **De siste 25 årene har den forventede levealderen i Norge økt med om lag 6,3 år for menn og 3,8 år for kvinner.**
- **I følge prognosene vil flere mennesker motta alderspensjon enn tidligere.**
- **I 2001 ble det besluttet av Stoltenberg-regjeringen at denne utviklingen vil ramme pensjonssystemet vår. Haikjeften!**
- **Reformens mål var å utvikle et bærekraftig pensjonssystem som tar høyde for at folk lever lengre.**

Pensjonsreformen

- Iverksettes fra 2011 og skal være i full effekt innen 2025.
- Nytt system for opptjening av pensjon som delvis vil gjelde for personer født mellom 1954 og 1962
- I full effekt for personer født i 1963 eller senere.
- Fra besteårsregel til alleårsregel
- Ingen garanti for 66 % ved 30 års opptjening
- Levealdersjustering

Pensjonsreformen

- Belønner de som klarer å stå lenge i jobben. Kan man jobbe til man f.eks. er 75, så kan man få over 66 % i alderspensjon. Pensjonsreform for de friske!

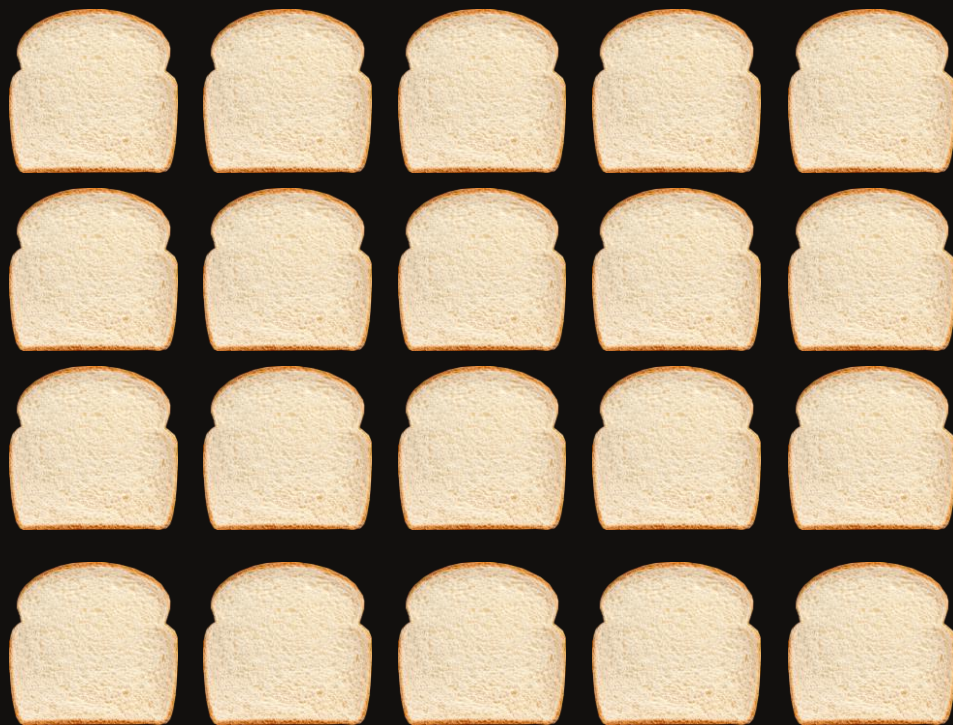
- Må du gå av som f.eks. 60 åring, kan man ende opp med under 60 % i alderspensjon.

- Det skal bli lettere å opprettholde pensjonsrettigheter når man bytter mellom offentlig og privat sektor.

Pensjonsreformen

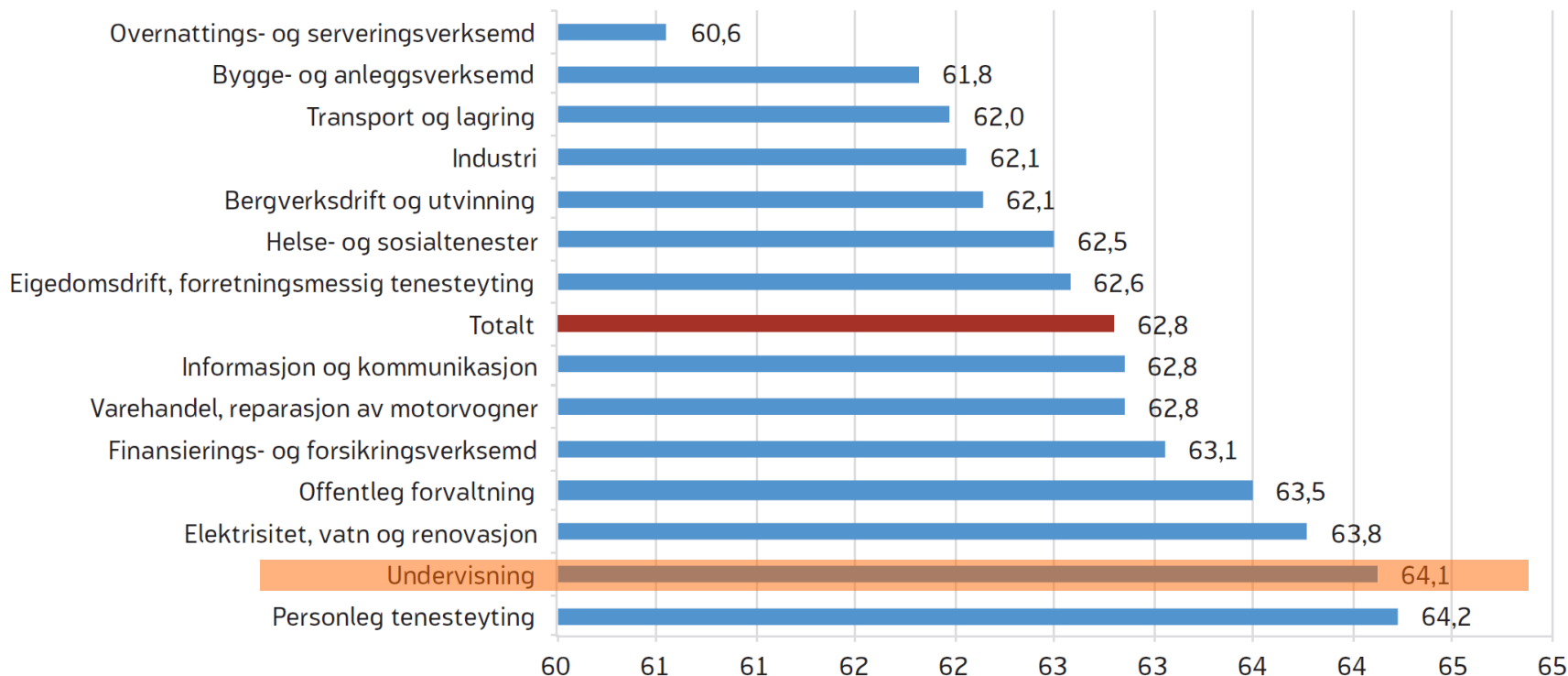
- Tidligere gikk pensjonsalderen ned når velstanden økte.
- Ingen dokumentert effekt ved å heve pensjonsalderen.
- Reformen skiller ikke mellom leveår og friske leveår
- Gjennomsnittlig alder for første uttak av pensjon for lærere 61,8 år. For lærere i barnehage er gjennomsnittet 58-59 år.
- Andelen kvinner som tar ut uførepensjon er dobbelt så høy sammenlignet med menn.

Levealdersjusteringen

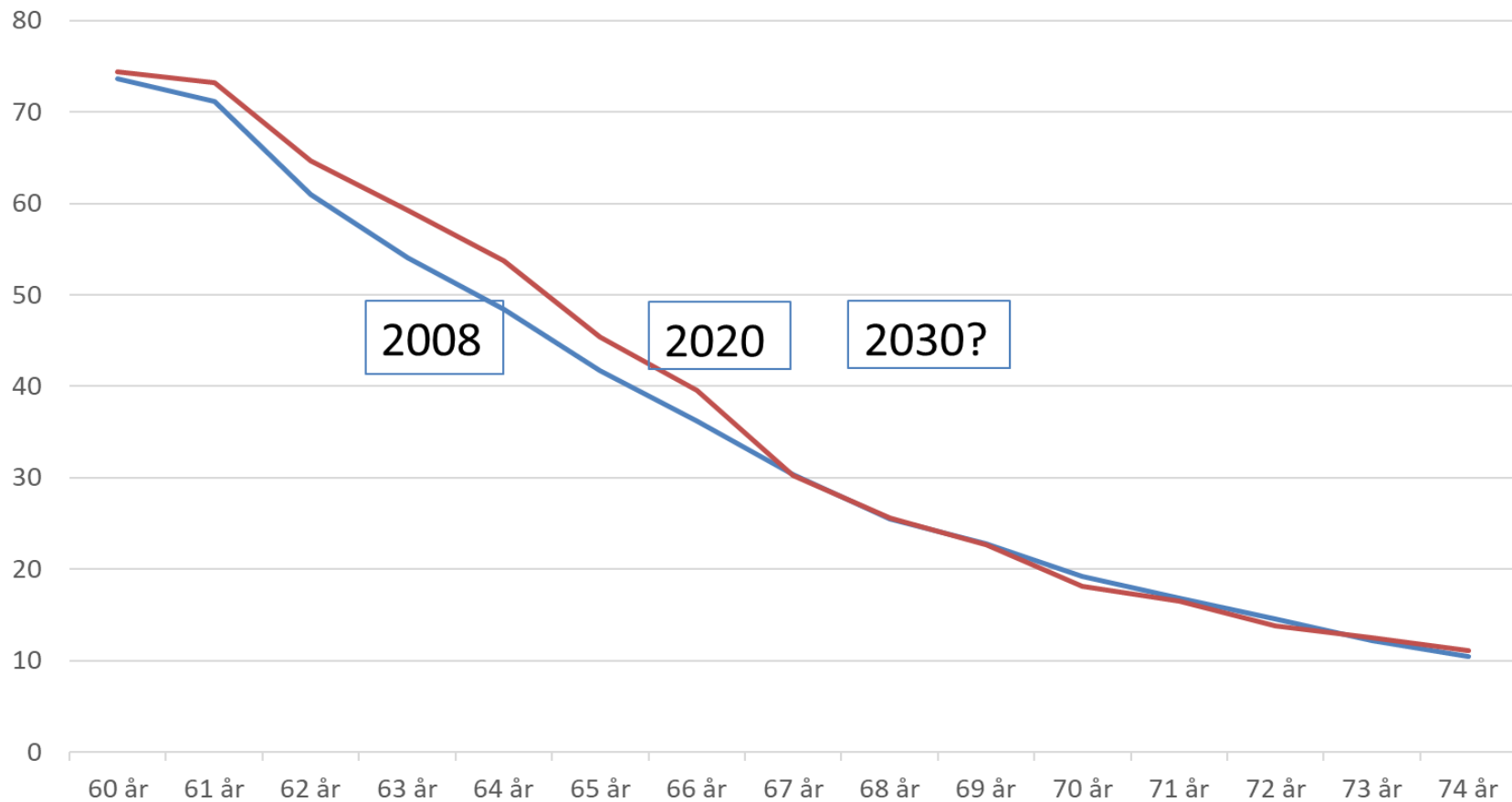
	1943	1953	1963	1973	1983	1993
Alder i dag	74	64	54	44	34	24
År å kompensere privat ansatt	0	0,8	2,3	3,2	4,0	4,7
År å kompensere offentlig ansatt	0	0,8	3,2	4,4	5,7	6,7
«Ekstraår» for offentlig ansatt	0	0	0,9	1,2	1,7	2,0

Figur 5. Gjennomsnittlig avgangsalder etter fylte 50 år i 2012, etter næring

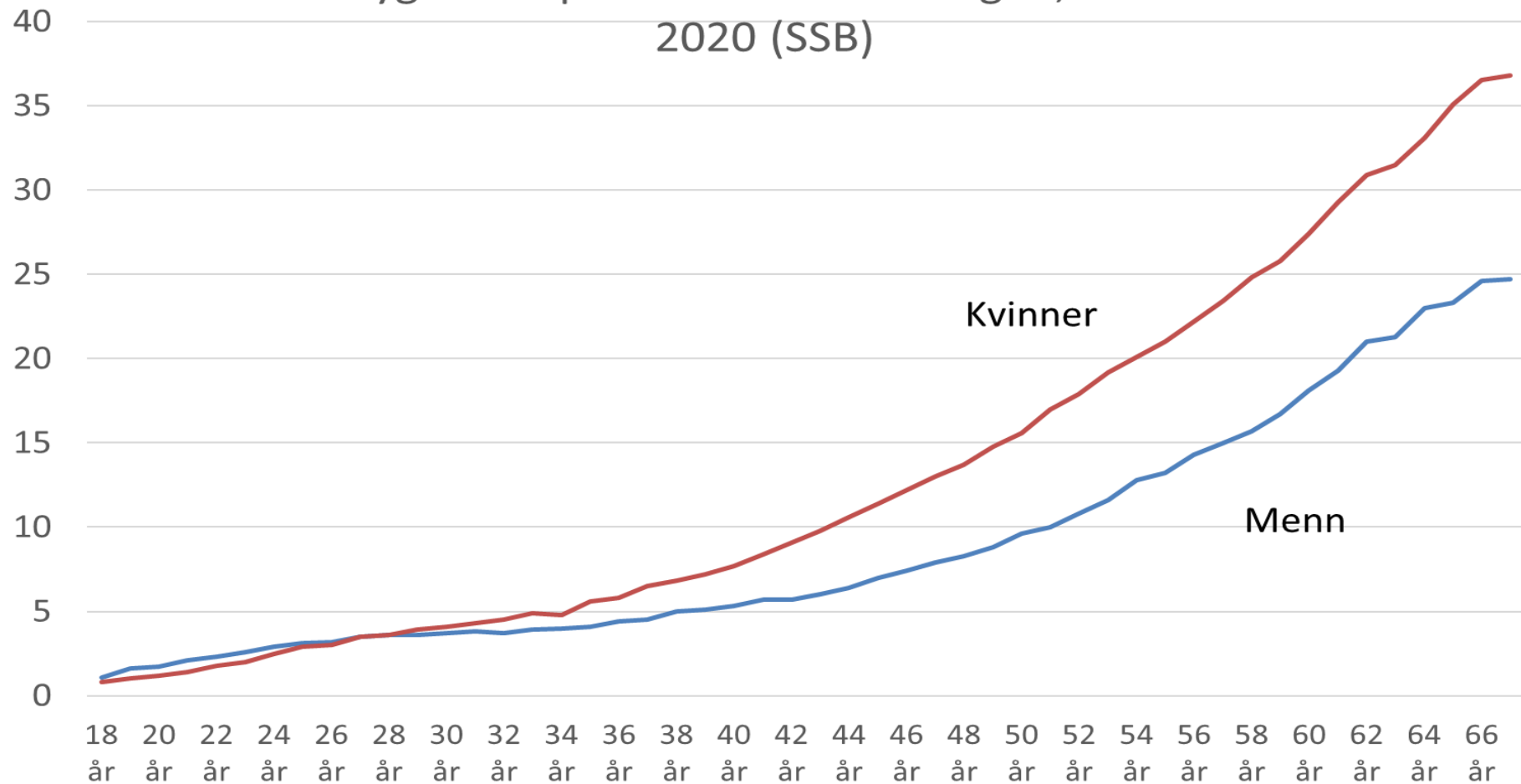

Kjelde: NAV

Andel sysselsatte i befolkningen etter alder, 60-74 år (SSB)

Uføretryggede i prosent av befolkningen, etter alder. 2020 (SSB)

MILDE HIMMEL! HVORFOR GÅR
DU IKKE AV MED PENSJON?!

FORDI **DU** LEVER
LENGRE...

DIAGNOSE: LEVEALDERJUSTERT

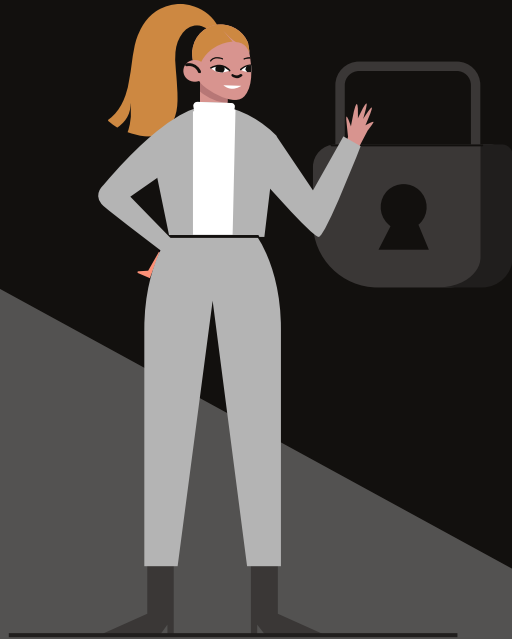
Hvor står Utdanningsforbundet?

- **2018 avholdes det uravstemning på ny tjenstepensjon for offentlig ansatte. En levealdersjustert tjenstepensjon.**
- **Unio og sentralstyret i Utdanningsforbundet anbefaler medlemmene å stemme ja til avtalen.**
- **Under 20 % av medlemmene deltar**
- **Medlemmene godtar forslaget.**
- **«Pensjon er vanskelig»**

Hvor står Utdanningsforbundet?

Følgende ble vedtatt på landsmøtet for Utdanningsforbundet 2019:

«Levealdersjusteringen av pensjonene har svært uheldige konsekvenser for mange arbeidstakere, blant annet svært mange av Utdanningsforbundets medlemmer. Utdanningsforbundet må jobbe for endringer i folketrygden hvor levealdersjustering fjernes..»

**Hvem bør ha
ansvaret for
pensjonen
vår?**

Fellesskapets ansvar?

- Med pensjonsreformen skal fellesskapet dekke mindre og mindre gjennom skatt.
- Hver enkelt må sikre seg selv, med tjenestepensjon, forsikring, sparing og investering.
- Framtidas pensjoner vil bli mye mindre.
- Begynne sparingen før jo heller.
- Er «sikkerhetsnettet» så sikkert?

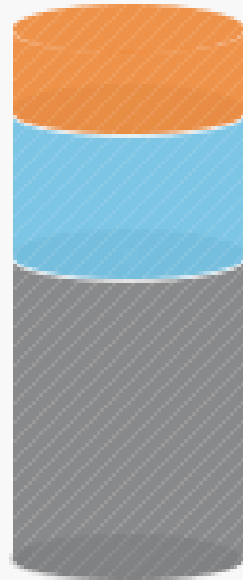
BEFORE

NOW

Private savings

Employer's
contribution

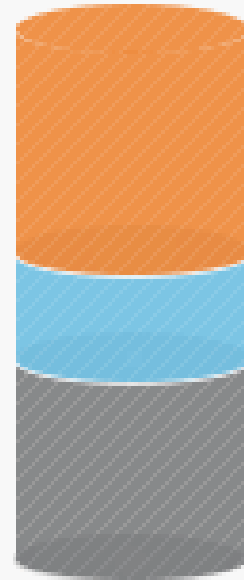
National
Insurance

Private savings

Employer's
contribution

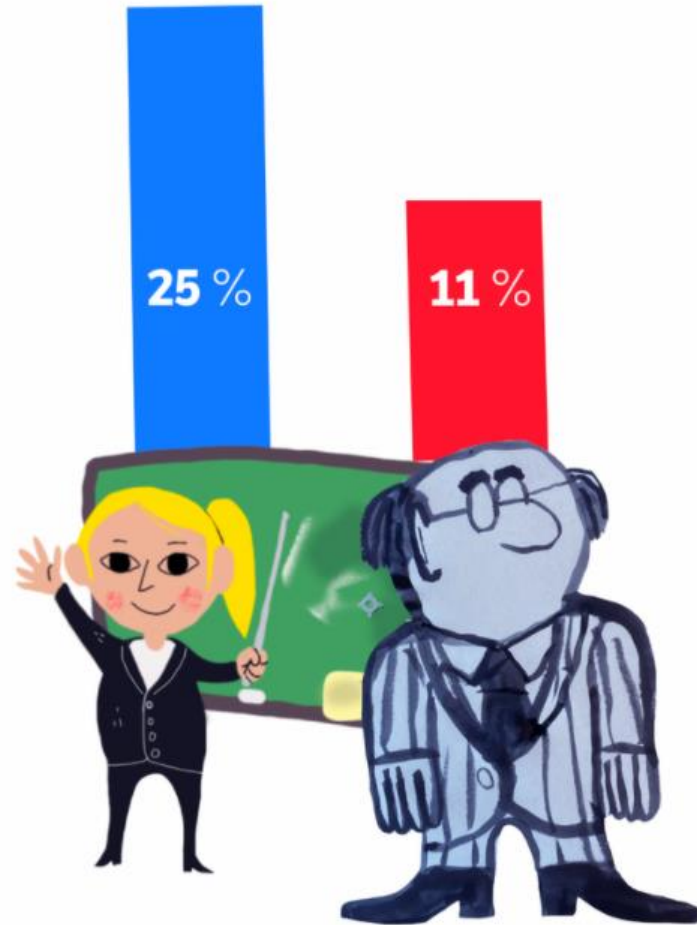
National
Insurance

A close-up portrait of a man with short brown hair and blue eyes, wearing a dark blue jacket. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is dark and out of focus.

“Skatt er for
hjelpepleiere
og lærere”

Adam, Exit

Trodde du Norge hadde små forskjeller?

Ny forskning viser at en av fem kroner går til den rikeste ene prosenten i Norge. Dette er likt som i USA, og kan legge press på demokratiet, advarer SSB-forsker.

Enkelt grep kan gi deg nesten 30 prosent mer i pensjon

MER I PENSJON: Du kan få mye mer i pensjon om du bare endrer spareprofilen din og tilpasser den til når du skal ta ut pensjon. Foto: Istock

11 sparegrep som sikrer pensjonisttida

Skuespiller Geir Kvarme (57) brukte årlig nærmere en halv million kroner på mat. Nå skal deler av matbudsjettet gå til pensjon. Slik sparer du for å sikre deg en bedre pensjonisttilværelse - uansett om du tjener mye eller lite.

Du kan få 500.000 kroner mer i pensjon med høyere aksjeandel

Det betyr at du i beste fall kan få nesten dobbelt så mye i forventet pensjon enn kollegene dine med samme arbeidsgiver.

ENKEL VEI TIL HØYERE PENSJON: Ved å endre pensjonsprofilen din til mye aksjer og lite renter, kan du øke din forventede pensjon med en halv million kroner, ifølge forbrukerøkonom i DNB. Det er imidlertid knyttet større risiko til høyere aksjeandel. Foto: Dinside

Hvordan ser fremtida ut?

- Vil det bli bedre?
- Lite politisk trykk på pensjon
- Pensjonsutvalget foreslår å øke pensjonsalderen i Norge
- Pensjonsrettigheter er under angrep i hele Europa

Pensjonsutvalget med nye anbefalinger: – Ikke mulig å finne et system som passer for alt og alle

Ressurser

- **Min Pensjon – NAV**
- **Statens pensjonskasse (SPK)**
- **www.norskpensjon.no**
- **www.pensjonforalle.no**

Sjekk din pensjon!

Her får du:

- En samlet oversikt over dine pensjonsavtaler
- Beregning av hva du vil få utbetalt i pensjon
- Mulighet til å gjøre enkelte valg rundt egen pensjon

Logg inn

Får du ikke logget inn?

Pensjonstips

- 1. Ta vare på helsa di**
- 2. Start sparingen nå**
- 3. Snakk pensjon!**

Takk for oppmerksomheten!

Utdanningsforbundet Trøndelag